

TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 34/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on lähettänyt 19 päivänä lokakuuta 2010 talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamisesta (HE 197/2010 vp).

Eduskunta-aloite

Esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt lakialoitteen laiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain 2 luvun muuttamisesta (LA 56/2009 vp — Päivi Lipponen /sd), joka on lähetetty valiokuntaan 24 päivänä syyskuuta 2009.

Lausunnot

Eduskunnan päätöksen mukaisesti liikenne- ja viestintävaliokunta sekä ympäristövaliokunta ovat antaneet asiasta lausunnot (LiVL 13/2010 vp, YmVL 21/2010 vp). Lausunnot ovat tämän mietinnön liitteinä.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- elinkeinoministeri Mauri Pekkarinen
- ylitarkastaja Jukka Saarinen, työ- ja elinkeinoministeriö
- toimitusjohtaja Erkki Kalmari, Metener Oy
- myyntijohtaja Sami Oja, Neste Oil Oyj
- asiamies Ilpo Mattila, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toimitusjohtaja Helena Vänskä, Öljy- ja Kaasualan Keskusliitto ry
- toiminnanjohtaja Pekka-Juhani Kuitto, FINBIO — Suomen Bioenergiayhdistys
- varatuomari Henrik Lundsten.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Valtion teknillinen tutkimuskeskus VTT
- Station 1 Finland Oy
- Suomen Bensinikauppiaitten ja Liikennepalvelualojen Liitto SBL ry
- Autotuoajat AT ry.

HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITE

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain muuttamista.

Jakelijalle säädettyä velvoitetta toimittaa vuosittain biopolttoaineita kulutukseen nostet-

taisiin siten, että se olisi 6 prosenttia vuosina 2011—2014. Sen jälkeen jakeluvélvoite nousisi vuosittain tasaisesti ja olisi 20 prosenttia vuodesta 2020 alkaen.

Laissa säädettäisiin myös biopolttoaineiden energiasisällön laskemisesta kaksinkertaisena,

biopolttoaineiden kestävyyskriteerien mukaisuudesta ja jakeluvelvoitteen ylityksen huomioon ottamisesta seuraavan vuoden velvoitteessa. Lisäksi lakiin tehtäisiin joitakin teknisiä muutoksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

Lakialoite

Lakialoitteessa ehdotetaan lain 2 lukua muutettavaksi niin, että jakelijan olisi toimitettava kulutukseen biopolttoaineita vuonna 2009 vähin-

tään 4 prosenttia laskettuna liikennepolttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä sekä vuonna 2010 ja sen jälkeen vuosittain vähintään 5,75 prosenttia. Lisäksi liikennepolttoaineiden jakeluasemien, jotka myyvät liikennepolttoainetta vähintään 3 000 kuutiometriä vuodessa, olisi sisällytettävä vuonna 2010 ja sen jälkeen myytävään polttoainevalikoimaansa vähintään yksi puhdas tai lähes puhdas polttoaine.

Lisäksi aloitteessa ehdotetaan säädettäväksi mm. jakelijan ilmoittamis-, kirjanpito- ja tietojenantovelvollisuudesta.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esitys

Talousvaliokunta ehdottaa, että laki hyväksytään hallituksen esityksen pohjalta.

Suomen on vähennettävä liikenteen kasvihuonekaasupäästöjä 16 prosentilla vuoteen 2020 mennessä. Biopolttoaineiden jakeluvelvoite selkeine tavoitteineen osaltaan auttaa velvoitteen täyttämistä.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan jakeluvelvoite ei välttämättä edellytä muutoksia ajoneuvokalustoon, vaan 20 prosentin osuus on saavutettavissa nykyisentyypisellä kalustolla. Tällöin biopolttoaineiden käyttö painottuisi vahvasti dieselajoneuvoihin.

Talousvaliokunnalle annetun lausunnon mukaan biopolttoaineiden 20 prosentin jakeluvelvoite on haastava. Jos tämä velvoitetaso joudutaan täyttämään ilman tuplalaskettavia (5 §:n 2 mom.) biokomponentteja, tällä on merkittäviä heijastumia kustannuksiin, autokalustoon sekä biopolttoaineiden tai niiden raaka-aineiden tuontiin. Jakeluvelvoitteen tason saavuttaminen edellyttää, että tuplalaskettavien biopolttoaineiden valmistustekniikat ja laitosten investointisuunnitelmat etenevät suunnitellulla tavalla vuosikymmenen puoliväliin mennessä.

Talousvaliokunta toteaa, että Suomessa on hyväksytty EU:n tasoa korkeampi uusiutuvan

energian velvoitepaketti. Tavoitetta pidetään yleisesti hyvänä ja kannatettavana. Hallituksen tulee huolehtia siitä, että kotimaisen biopolttoainetuotannon kehittämiseksi ja tuotantolaitosten investoinneille on asianmukaiset edellytykset. Jollei näin tapahdu, velvoitepaketin tavoitetta voidaan joutua tarkastelemaan uudelleen. Nykyisin kotimaisen biopolttoaineen tuotannon osuus biopolttoaineiden kokonaiskäytöstä on vähäistä.

Suomen henkilöautokanta on muuhun Eurooppaan verrattuna vanhaa. Romuttamisikä on lähes 20 vuotta. Kaikkien vanhojen autojen tekniikka ei kestä uusia biopolttoaineita. Toistaiseksi jakelussa tulee olemaan bensiinilaatua, jossa biopolttoaineen seossuus on 5 prosenttia ja joka soveltuu kaikkiin autoihin. Velvoitepaketin tason sekä tavoiteltavien ilmasto- ja ympäristövaikutusten saavuttamisen kannalta autokannan uusiutumista tulee kannustaa.

Jakeluvelvoite koskee niitä jakelijoita, jotka toimittavat kulutukseen moottoribensiiniä, dieselöljyä ja biopolttoaineita. Biokaasu ei tule jakeluvelvoitteen piiriin, koska velvoite on kytketty valmistusverotuslain mukaiseen verojärjestelmään eikä biokaasusta kanneta valmisteveroa. Uuden energiaverotusta koskevan lainsäädännön mukaan biokaasua ei veroteta polttoaineena, mutta biokaasukäyttöisestä autosta on maksettava käyttövoimaverotus.

Ympäristövaliokunta sanoo lausunnossaan, että biokaasun tuotannon ja käytön edistämiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska biokaasun liikennekäyttö jää syöttötariffia koskevan hallituksen esityksen ulkopuolelle.

Talousvaliokunta yhtyy ympäristövaliokunnan näkemykseen siitä, että biokaasun tuotantoa tulee edistää tarvittaessa julkisella tuella. Tuotannollisten investointien ohella biokaasun jakeluverkostoa on kehitettävä niin, että biokaasukäyttöisten autojen määrä lisääntyy ja kaasun käytölle syntyy kysyntää. Kysyntä rohkaisee investointeihin. Nykyisin Suomessa on vain yksi biokaasun jakelupiste. Vastaisuudessa myös biokaasu tulisi sisällyttää jakeluvelvoitteeseen.

RES-direktiivissä säännellään myös kaiken-tyyppisissä sähkökäyttöisissä ajoneuvoissa käytettävän uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön osuuden laskemiskaavoja. Lisäksi laskettaessa sähkökäyttöisten maantieajoneuvojen kuluttamaa uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön määrää kulutuksen katsotaan olevan 2,5-kertainen uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön energiasisältöön verrattuna.

Sähköautojen tekniikan odotetaan seuraavan parinkymmenen vuoden kuluessa kehittyvän niin, että autojen käytettävyys paranee. Samaan aikaan autojen nykyisin korkeiden hintojen arvioidaan laskevan. Tämän suuntauksen toteutuessa sähköautojen kysyntä tulee lisääntymään.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä selvittää, miten sähköautojen kuluttama uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön määrä voitaisiin vastaisuudessa laskea mukaan velvoitteen määrään.

Lausunnot

Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää tärkeänä, että seurataan, miten biopolttoaineiden edistäminen vaikuttaa liikenne- ja ympäristöpolitiisiin tavoitteisiin, että tuetaan tutkimustiedon hankkimista ja että seurannan ja tutkimustiedon pohjalta tarvittaessa pyritään muuttamaan asetettuja tavoitteita.

Talousvaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy liikenne- ja viestintävaliokunnan esityksen mukaisen lausuman.

Ympäristövaliokunta pitää hallituksen esityksen lähtökohtana olevaa 20 prosentin tavoitetta haastavana. Valiokunta katsoo, että tavoitteen toteutumista tulee seurata ja tarvittaessa arvioida jakeluvelvoitteen prosentuaalisen määrätavoitteen muuttamista, jos ilmenee, että tavoitetta ei voida saavuttaa pääosin toisen sukupolven biopolttoaineilla.

Ympäristövaliokunta katsoo, että biodieselin ja etanolin liikennekäytön ohella tulee tukea biokaasukäyttöisen ajoneuvokannan kehittymistä. Ympäristövaliokunnan mielestä biopohjaisten polttoaineiden jakeluvelvoite olisi hyvä ulottaa jatkossa myös kaasukäyttöiseen liikenteeseen.

Muilta osin talousvaliokunta viittaa liikenne- ja viestintävaliokunnan ja ympäristövaliokunnan kannanottoihin.

Lakialoite

Talousvaliokunta ehdottaa, että lakialoite hylätään. Lakialoitteessa viitataan liikennepolttoainedirektiiviin (2003/30/EY). Tämä direktiivi kumotaan RES-direktiivillä 1.1.2012.

Hallituksen esittämässä laissa biopolttoaineiden jakeluvelvoite on aloitetta tiukempi. Siinä biopolttoaineiden energiasisällön osuus nousee asteittain 6 prosentista 20 prosenttiin vuosina 2011—2020. Hallituksen esitys perustuu ilmast- ja energiapolitiikan ministeriryhmän hyväksymään uusiutuvan energian velvoitepakettiin.

Laissa toteutuu myös RES-direktiivin sitova velvoite uusiutuvan energian osuudesta liikenteessä. Direktiivin mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden kaikissa liikennemuodoissa on oltava vuonna 2020 vähintään 10 prosenttia liikenteen energian loppukulutuksesta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana,

että lakialoite LA 56/2009 vp hylätään ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan lausumaehdotus

*Eduskunta edellyttää, että biopoltto-
aineiden käytön edistämistapojen vai-*

*kutuksia liikennepoliittisiin ja ympäris-
töpoliittisiin tavoitteisiin seurataan jat-
kossa tiiviisti ja tuetaan asiaa koskevaa
tutkimusta. Tarvittaessa tulee ryhtyä pi-
kaisesti asianmukaisiin toimenpiteisiin
sääntelyn ja asetettujen tavoitteiden
muuttamiseksi ja täydentämiseksi toteu-
tetun seurannan ja tutkimustiedon poh-
jalta.*

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jouko Skinnari /sd
vpj. Mauri Salo /kesk
jäs. Hannu Hoskonen /kesk
Harri Jaskari /kok
Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd
Jouko Laxell /kok

Eero Lehti /kok
Päivi Lipponen /sd
Marjo Matikainen-Kallström /kok
Petteri Orpo /kok (osittain)
Sirpa Paatero /sd
Ulla-Maj Wideroos /r.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eelis Roikonen.

VASTALAUSE

Perustelut

Biopolttoaineiden sopivuudessa vanhoihin autoihin on liiaksi ongelmia, eikä hallituksen esitys ota huomioon, että liian nopea biopolttoaineiden lisääminen aiheuttaa vanhojen autojen omistajille yllätyksellisiä kuluja. Suomessa on yksi Euroopan vanhimmista autokannoista, ja nopeaa siirtymää suurempaan biopolttoaineiden käyttösuhteeseen tulisikin tämän vuoksi viivyttää. Näin vanha autokantamme ehtisi uudistua niin paljon, että korkeampien biopolttoainesuhdeiden käyttäminen tulisi mahdolliseksi.

Esityksen mukainen nopea siirtymä biopolttoaineisiin tulee erityisesti köyhän kansanosan maksettavaksi, koska juuri tällä kansanosalla on se osa autokantaa, jonka moottoreille biopolttoaineen suuri osuus polttoaineesta on kaikista ongelmallisista.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena pait-si lakiehdotuksen 5 § muutettuna niin,

että hallituksen esittämiin määrävuo-siin lisätään kolmen vuoden siirtymä-aika (Vastalauseen muutosehdotus).

Vastalauseen muutosehdotus

5 §

Biopolttoaineiden kulutukseen toimittaminen

Jakelija on velvollinen toimittamaan biopolttoaineita kulutukseen. Biopolttoaineiden energiasisällön osuus jakelijan kulutukseen toimittamien moottoribensiinin, dieselöljyn ja biopolttoaineiden energiasisällön kokonaismäärästä (*jakeluvelvoite*) tulee olla vähintään:

- 1) 6,0 prosenttia vuosina 2014—2017;
 - 2) 8,0 prosenttia vuonna 2018;
 - 3) 10,0 prosenttia vuonna 2019;
 - 4) 12,0 prosenttia vuonna 2020;
 - 5) 15,0 prosenttia vuonna 2021;
 - 6) 18,0 prosenttia vuonna 2022;
 - 7) 20,0 prosenttia vuonna 2023 ja sen jälkeen.
- (2 mom. kuten TaVM)

Helsingissä 8 päivänä joulukuuta 2010

Matti Kangas /vas
Toimi Kankaanniemi /kd